

АНОТАЦІЯ

**Нідзельський С.П. “Коло” для ансамблю саксофонів Валерії
Виноградової: аспекти втілення українського фольклору. —**

Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Наукове обґрунтування творчого мистецького проекту на здобуття творчого ступеня доктора мистецтв за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» (галузь знань 02 «Культура і мистецтво»). — Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, Міністерство культури та стратегічних комунікацій України, Київ, 2025.

Зміст анотації

Упродовж останніх десятиліть саксофон стає все більш помітним у сфері академічної музики, здатним долати жанрові та стилістичні межі. Його темброва пластичність, широкий діапазон динамічної та артикуляційної виразності, а також можливість імітувати людський голос роблять його ідеальним для втілення складних художніх концепцій. Унікальністю цього інструменту стала різноманітність видів саксофонів, які з самого початку створення були розроблені Адольфом Саксом. Саме фактор різнотембровості став одним із поштовхів для створення та розвитку саксофонного ансамблю.

Це дослідження зосереджене на намаганнях представити ансамбль саксофоністів як знаряддя для перетворення історичних відомостей та традиційних рис у сучасну музику в українському та європейському стилях. Твори «Коло» Валерії Виноградової та «Заклик до миру» Жана-Дені Міша є добрим прикладом того, як саксофон може включати філософські, символічні й соціальні теми, наближаючи музику до глибин колективної пам'яті.

Актуальність дослідження базується на зацікавленні до ансамблю саксофоністів як свіжого способу творення та поєднання нових композиторських технік з традиційною нотацією, звичними структурами та соціальним меседжем.

Об'єктом дослідження є сучасна музика для саксофонного ансамблю, створена в постдраматичному, постфольклорному та ритуальному стилі. **Предметом роботи** виступає відображення фольклорних і соціокультурних архетипів у музичних творах для саксофонного ансамблю.

Мета дослідження — виявити особливості втілення фольклорної образності, ритуальної функції та соціального змісту у музиці для саксофонного ансамблю.

Основні завдання дослідження:

1. Проаналізувати структуру та образну мову циклу «Коло» як приклад календарно-обрядового мислення в музиці.
2. Вивчити засоби музичної риторики та символіки в «Call for Peace» як приклад сакрального та соціального дискурсу.
3. Визначити роль саксофонного ансамблю як медіума між традицією та сучасністю.
4. Дослідити тенденції переосмислення саксофону як інструмента у позажанровому і постфольклорному контекстах.

Методологія дослідження базується на комплексному підході, який включає структурно-аналітичний метод, інтерпретаційний аналіз, а також елементи культурології, семіотики музики та герменевтики.

Теоретична база дослідження ґрунтується на сучасних наукових працях, що зв'язані з інтерпретацією фольклорного матеріалу в академічній музиці, специфікою саксофонного ансамблю, а також осмисленням

інструментального ансамблевого виконавства як форми вираження актуальних художніх і соціокультурних ідей.

Основою аналізу є авторська концепція циклу «Коло» Валерії Виноградової (2018), яка поєднує українську фольклорну традицію з сучасною саксофонною палітрою, а також партитура твору «Call for Peace» Жана-Дені Міша, представлена у виконанні Міжнародного оркестру саксофонів. У дослідженні використано аналітичні матеріали та програми, зокрема репертуар Ukrainian Saxophone Ensemble з World Saxophone Congress XVIII (2018), що дозволяє простежити тенденції інтеграції фольклору у сучасне саксофонне виконавство.

До кола використаної літератури належать дослідження П. Барабашука щодо ансамблевої специфіки твору «Shams» Міша, а також історичний внесок Едварда Лефевра у розвиток саксофонного ансамблевого мистецтва на прикладі твору К. Флоріо. Враховані також статті Д. і Л. Максименків про оркестр саксофонів як форму заклику до миру, дослідження Л. Повзун про ансамблевий інструменталізм та праці М. Бабяка, присвячені осмисленню фольклору в творчості М. Леонтовича і його послідовників. Теоретичну перспективу осмислення звучання як події доповнює інтермедіальне дослідження Е. Вальєрупа «Song as Event».

Наукова новизна дослідження полягає в спробі осмислення саксофонного ансамблю як поля перехрещення традиційних фольклорних структур із сучасними художніми практиками. Вперше розглядається порівняльний аналіз творів «Коло» Виноградової та «Call for Peace» Міша в контексті фольклорно-ритуальної трансформації.

Практична цінність дослідження полягає у можливості застосування його результатів у виконавській практиці саксофонних ансамблів, у навчальних

курсах з аналізу сучасної музики, культурології та історії саксофону. Матеріали роботи можуть бути застосовані у навчальному процесі музичних академій та консерваторій у курсах з аналізу сучасної музики, інструментовки, камерного ансамблю, етномузикології та історії української музики.

Дослідження також може слугувати методологічною основою для створення нових творів, що поєднують саксофонну музику з фольклорними джерелами, а також для розробки концертних програм, тематичних проєктів і фестивальних ініціатив, які представляють фольклор у новому, актуалізованому звучанні.

Крім того, робота відкриває можливості для подальших наукових студій у сфері синтезу традиційної музики та сучасних виконавських практик, зокрема у контексті дослідження інтерпретаційних стратегій та семантичних пластів фольклорного матеріалу в новітній музиці для саксофонного ансамблю.

Ключові слова: саксофонний ансамбль, український фольклор, ритуал у музиці, сучасна академічна музика, постфольклор, Call for Peace, Валерія Виноградова, Жан-Дені Міша, музична символіка, колективна пам'ять, музична інтерпретація, інструментальний ансамбль, культурні архетипи, сучасні композиційні техніки, фольклор у новітній музиці.

ABSTRACT

Nidzel'skyi S.P. "Kolo" for Saxophone Ensemble by Valeriia Vynogradova: Aspects of the Embodiment of Ukrainian Folklore. — Qualification scientific work in manuscript form.

This scientific justification of the artistic project is submitted for the degree of

Doctor of Arts in the specialty 025 “Musical Art” (field of knowledge 02 “Culture and Arts”). — National Music Academy of Ukraine named after P. I. Tchaikovsky, Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine, Kyiv, 2025.

Over recent decades, the saxophone has grown ever more significant within the realm of academic music, able to transcend genre and stylistic limits. Its timbral flexibility, wide dynamic and articulatory expressiveness, and the capacity to mimic the human voice render it ideal for embodying complex artistic ideas. This is especially apparent in music for saxophone ensemble, which acts in contemporary compositional practice as a full orchestral group, capable of recreating both intricate chamber textures and monumental sonic images.

This study concentrates on grasping the saxophone ensemble as a tool for expressing folkloric material and ritual frameworks in modern music, especially within Ukrainian and European settings. Evaluating pieces like “Kolo” by Valeriia Vynogradova and “Call for Peace” by Jean-Denis Mishat demonstrates how saxophone timbre can represent philosophical, symbolic, and social stories, drawing scholarly music closer to the core of shared memory.

The pertinence of the study is determined by the rising interest in the saxophone ensemble as an adaptable performing format that blends contemporary compositional methods with folkloric symbolism, ritualistic structures, and societal messages. In modern academic music, the saxophone increasingly assumes the role of collective memory's voice, unveiling fresh opportunities for artistic interpretation.

The object of the study is contemporary music for saxophone ensemble created in a post-dramatic, post-folkloric, and ritual key. **The subject of the research** reflects the folkloric and socio-cultural archetypes in musical works for the saxophone ensemble.

The goal of the research is to identify the characteristics of embodying folkloric imagery, ritual practices, and societal content in the music for saxophone ensemble.

The main tasks of the research include:

1. Examining the structure and imagery of the “Kolo” cycle as an illustration of calendar-ritual thought in music.
2. Examining the methods of musical rhetoric and symbolism in "Call for Peace" as a model of sacred and societal discourse.
3. Determining the role of the saxophone ensemble as a medium between tradition and modernity.
4. Examining tendencies in re-imagining the saxophone as a tool within a trans-genre and post-folkloric setting.

The research's methodology rests upon a thorough approach that incorporates structural-analytic techniques, interpretive examination, as well as components of cultural studies, music semiotics, and hermeneutics.

The research's theoretical foundation rests upon modern scientific studies concerning the analysis of folkloric content within academic music, the intricacies of saxophone groups, and the comprehension of instrumental group performance as a mode of expressing present-day artistic and sociocultural concepts.

The examination rests on the author's idea of the "Kolo" cycle by Valeriia Vynogradova (2018), which merges Ukrainian folk tradition with current saxophone sound, and the score of the piece "Call for Peace" by Jean-Denis Mishat, shown in the recital of the International Saxophone Orchestra. The study utilizes analytical resources and programs, especially the repertoire of the Ukrainian Saxophone Ensemble from the World Saxophone Congress XVIII (2018), enabling observation of trends in incorporating folklore into modern saxophone interpretation.

The literature reviewed includes studies by P. Barabashchuk concerning the ensemble specificity of the piece “Shams” by Mishat, as well as the historical contribution of Edouard Lefèvre to the development of saxophone ensemble art through the work of K. Florio. Articles by D. and L. Maksymenko on the saxophone orchestra as a form of a call for peace, studies by L. Povzun on ensemble instrumentalism, and works by M. Babiak on exploring folklore in the creativity of M. Leontovych and his successors are also considered. The theoretical perspective on understanding sound as an event is complemented by the intermedial study of E. Wallrup, “Song as Event.”

The novelty of the research lies in the attempt to conceptualize the saxophone ensemble as a field of intersection between traditional folkloric structures and contemporary artistic practices. It presents, for the first time, a comparative analysis of the works “Kolo” by Vynogradova and “Call for Peace” by Mishat within the context of folkloric-ritual transformation.

The practical value of the research is the applicability of its results in the performance practice of saxophone ensembles, in educational courses focusing on contemporary music analysis, cultural studies, and saxophone history. The materials of this work can be utilized in the educational process of music academies and conservatories in courses related to contemporary music analysis, instrumentation, chamber ensemble studies, ethnomusicology, and the history of Ukrainian music.

The research also acts as a methodological base for crafting fresh works that blend saxophone music with folkloric origins, and for formulating concert programs, thematic undertakings, and festival efforts that showcase folklore in a novel, modernized sound.

Furthermore, this research presents chances for additional academic investigation into the fusion of old music and modern performance methods,

especially when exploring interpretative techniques and meaning within folkloric content found in contemporary saxophone ensemble music.

Keywords: saxophone ensemble, Ukrainian folklore, ritual in music, contemporary academic music, post-folklore, Call for Peace, Valeriia Vynogradova, Jean-Denis Mishat, musical symbolism, collective memory, musical interpretation, instrumental ensemble, cultural archetypes, contemporary compositional techniques, folklore in contemporary music.

Список опублікованих праць за темою роботи

1. Нідзельський С. (2025). «Заклик до миру» Жана-Дені Міша для ансамблю саксофонів: фольклорні відлуння у сучасному музичному дискурсі. *Науковий журнал «Актуальні питання гуманітарних наук»*, (85(2), 119–126.

<https://doi.org/10.24919/2308-4863/85-2-18>

2. Нідзельський С. (2025). Етнос і звук: стилістичні аспекти відтворення фольклорної образності у творі Валерії Виноградової «Коло» для ансамблю саксофонів. *Науковий журнал «Актуальні питання гуманітарних наук»*, (86(2), 175–181. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/86-2-27>

Інформація про апробацію результатів дослідження

Кваліфікаційну наукову працю обговорено на засіданнях кафедри дерев'яних духових інструментів, а також на кафедрі камерно-інструментального виконавства. Матеріали дослідження викладені в доповідях на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях.

Презентовано творчий мистецький проєкт на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва.

Теми доповідей і назва творчого мистецького проєкту

1. Нідзельський С. Від перших експериментів до сучасних форм: становлення і розвиток саксофонних ансамблів у світі й Україні: доповідь // Науково-практична конференція «Актуальні питання сучасної науки: історія, теорія, практика» / Національна академія наук і мистецтв України, Наукова установа СГ НТМ «Новий курс». Харків-19.05.2025.

2. Нідзельський С. Жан-Дені Міша та його внесок у розвиток сучасної музики для саксофонного ансамблю на прикладі твору «Call for rease»: доповідь // Науково-практична конференція «Сучасні тенденції соціальногуманітарного розвитку суспільства»/ Національна академія наук і мистецтв України. Наукова установа СГ НТМ «Новий курс». Харків-07.05.2025.

3. Нідзельський С. Циклічність і фольклорна символіка в саксофонному циклі «Коло» Валерії Виноградової: доповідь // Науково-практична конференція «Креативна трансформація та модернізація сучасного суспільства»/ Національна академія наук і мистецтв України. Наукова установа СГ НТМ «Новий курс». Харків-13.05.2025.

Апробація творчого мистецького проєкту у концертах, виконано ряд програм, творів:

1. Сольний концерт Нідзельського С. «Bravo Sax». У програмі концерту були виконані оригінальні твори та перекладення для саксофонів альт та баритон (Г.Форе, Д.Масланка, К.Т.Сміт, Г.Лаго) / Київський будинок вчених. 06.06.2024. Київ : 2024.

2. Виступ квартету саксофоністів НМАУ ім. П.І. Чайковського в рамках концерту класу професора, кандидата мистецтвознавства, народного артиста України М. Р. Мимрика. У концерті були апробовані твори для творчого проєкту (Д.Масланка, Й.С.Бах, Ж.Флоріо, Ж.-Д.Міша) / НМАУ ім. П. І. Чайковського, зала ім. О. С. Тимошенка. 10.03.2025. Київ : 2025.

3. Концерт-іспит в рамках творчого мистецького проєкту «Коло» для ансамблю саксофонів Валерії Виноградової: аспекти втілення українського фольклору», представлений на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва. У програмі творчого заходу прозвучали оригінальні для ансамблю саксофонів — Виноградової В. та Ж.-Д. Міша. Виконавці: Станіслав Нідзельський (сопрано саксофон), Роман Фотуйма (сопрано саксофон), Марк Таєцький (сопрано саксофон), Христина Лецин (альт саксофон), Вікторія Дмитрук (альт саксофон), Олександра Темербек (альт саксофон), Павло Барабашук (тенор саксофон), Роман Мимрик (тенор саксофон), Юрій Карпіш (тенор саксофон), Віктор Пунько (баритон саксофон), Олександр Мазанюк (баритон саксофон), Зіновій Кобелюх (баритон саксофон) / НМАУ ім. П. І. Чайковського, зала ім. О. С. Тимошенка. 24.06.2025. Київ: 2025. URL: <https://youtu.be/fyBFNAGrims?si=RUIUI9psNrvhjO0v>